

KUSTBON

== Veckotidning för svenskarna i Estland. ==

Tredje årg. No 22.	Prenumerationspris. 1 månad Mk. 1:50 helt år " 18:— I Sverige: 1 månad Kr. 0:50 helt år " 6:— I Finland: 1 månad Fmk. 1:— helt år " 12:—	Utgives av Svenska Folkförbundet i Reval alla onsdagar. Ansvarig redaktör: N. Blees. Redaktionens adress: Riddargatan 3, Reval	Annonspris. 50 penni pr mm. I Sverige: 10 öre pr. mm. I Finland: 20 penni pr mm. För annons, som införes 10 eller flera ggr, räknas 20% rabatt.	28 juli 1920.

Estniska Republikens grundlag.

Den 15 juni mottog Konstituanten grundlagen i tredje läsningen och därmed är ett stort arbete, huvudarbetet, fullgjort. Nu återstår ännu att mottaga vallagen, kommunallagarna och några andra mindre viktiga lagar, så har Konstituanten att giva plats åt parlamentet, som nu kommer att kallas „riigikogu“, „riksförsamlingen“.

Utan att här närmare ingå i grundlagens detaljer, som omfattar 88 paragrafer, kunna vi säga att den gör anspråk på att vara en av de mest demokratiska grundlagar, som f. n. finnas. Folkmakten är den härskande riksmakten. Ingen lag träder i kraft, som icke mottagits av „riksförsamlingen“ eller godkänts genom allmän folkomröstning. Varje ny lag, som mottagits av riksförsamlingen, kan, om en tredjedel av medlemmarna fordra detta, under två månader icke publiceras och under detta äga 25000 röstberättigade medborgare rättighet att fordra att lagen sättes under allmän folkomröstning. Ävenså kunna 25 tusen röstberättigade medborgare fordra lagförändringar, kompletteringar m. m. och om „riksförsamlingen“ icke ingår härpå sättes förslaget under allmän omröstning.

Den makt, som i andra länder tillerkännes konungen eller presidenten vid sidan av parlamentet, är främmande i Estland: riksförsamlingen kontrolleras av folket självt. Om omröstningen visar att „riksförsamlingen“ icke motsvarar folkviljan, har den att nedlägga sina mandat och nya val företagas. Varje ny lag eller lagförändring, som mottagits av folket, träder omedelbart i kraft.

Regeringen står under „riksförsamlingens“ kontroll. Ministerpresidenten (kallas i den nya grundlagen „riigivanem“, „riksälsten“) och de andra ministrarna tillsätts av riksförsamlingen.

Försvarsfrågan, som väckt mycket heta debatter, slutade med antagandet av stående krigshär i stället för folkmilis.

Om minoriteternas (svenskarnas, tyskarnas och ryssarnas) rättigheter tala 4 paragrafer: § 11 där det heter att minoriteterna garanteras skolundervisning på modersmålet; § 19-att varje medborgare kan själv bestämma vilken nation han tillhör; § 29 att folkmino-

riteterna kunna, för att befrämja sina nationellt-kulturella och kuratella behov, grunda motsvarande självstyrelseinstitutioner; § 21-medgiver att å de orter där befolkningens flertal utgöres av minoriteter, kan deras språk användas som kommunalspråk; § 22-giver svenskarna, tyskarna och ryssarna rättighet att skriftligen vända sig till rikets centralämbetsverk på modersmålet.

Sådan är grundlagen i allmänhet och för oss svenskar i synnerhet. Huru den förmår att motsvara de behov, som utvecklingens gång ställer på den, skall framtiden visa.

* * *

Om vi svenskar ock icke fått allt så infört i grundlagen som vi önskat, hava vi dock ingen anledning att mistrosta: De garantier, som vi kämpat oss till i grundlagen, möjliggöra (om ock med vissa inskränkningar) en kulturell utveckling vars framgång och utföring dock beror på det intresse, arbete och uppoffring som vi själva tillägna densamma, och just huvudsakligen av de krafter vi kunna ställa i folkupplysningens, hembygdens och staten tjänst. F. R.

Midsommar.

Midsommaren är årets ljuvligaste tid. Då står all naturen i sin högsta och rikaste fägring. Då är solen högst och varmast, gräset, örter och träd stå i sitt flor, och skogens åbor hava alla fått sina hem färdiga. Det är sång och jublande fröjd och även stilla lycka, varom ingen talar.

Även lantmannahemmen visa sig bäst till sin fördel vid midsommartiden. Majstänger kransas och resas, och lövhyddor framrollas på en natt. Ute i det fria hållas fester och högtidligheter.

Varje årstid har sin motsvarighet i någon av människans åldrar, och midsommaren är för naturen vad mannaåldern är för människan. Det är en tid av kraft, värme, styrka och skönhet: naturens goda krafter ha vunnit i kampen mot kölden, mörkret och döden.

Jag tror också, att vi människor i stort sett kunna säga detsamma om de många och långa krigsårens vinter i våra hjärtan att det bästa inom oss nu åtminstone i någon mån segrat över det sämsta.

Det har varit mannens sed här i nordens att vid glädjefester avgiva löften om framtida dåd.

Till Kustbons läsare.

Äntligen ha vi kommit så långt att nr 22 av Kustbon kunnat tryckas. Orsaken till det långa dröjsmålet torde icke vara obekant för tidningens läsare. Det har nämligen varit typografstrejk och en del tryckerier ha ännu i dag icke upptagit sin verksamhet. Ägarne få numera själva övertaga sina tryckerier, som nu under en tid varit „sekvistrevade“ av staten. De få tryckerier som under tiden arbetat, ha varit så överhopade med annat arbete att det icke varit möjligt att få vår lilla tidning tryckt. Nu hoppas vi emellertid åter regelbundet kunna börja ge ut den. — Nyheterna ha av olika orsaker blivit något för gamla.
Redaktionen.

Vad bättre löften kunna vi giva varandra än att fortast möjligt söka ur våra sinnen utrota allt det onda, som ännu ställer sig vägen för sommarlandet i andlig måtto?

Vägen till lycka.

Har du solskensdagar sett,
ljusa, varma, rika
då två ögon mot dig lett,
utan att dig svika?
Detta tycker du, min vän,
är en lycka! Nej, ej än!

Har du mulna dagar mött
mörka, dystra, tomma,
då du känt dig genomtrött
längtat att få komma
bort, långt bort, från ävlans strid
till en oförgänglig frid?

Har du då en sådan stund
hört en röst, som manat:
Gav jag dig ej ock ett pund,
dig jag ju har danat,
så att du må kunna gå
och en liten teg här så.

Har du uti denna röst,
ljuvlig, mild och kärlig,
sökt och funnit all din tröst
vunnit friden härlig?
Då, min vän, är långt ej mer,
förrän du din lycka ser.

Då kan du med lust och fröjd
än här nere vandra,
offra dig helt glad och nöjd
uti tjänst för andra,
levanda dig själv ej mer,
utan Herren, som dig ser.

Malla.

Begåvning.

Begåvning är något, som mycket värderas och som envar gärna önskade äga. Varför äga då ej alla begåvning? Icke ens de flesta äga den, därför att begåvningen består uti ett själsinnehåll och därav följa verknin-gar, som ingen människa kan kämpa sig till, utan som oförskyllt erhållits såsom en gåva, vilket redan namnet självt antyder. Och dock, huru många av de sålunda begåvade individerna tyckas tänka på, att allt detta, som tillför dem människors pris och beundran, är en gåva av Gud. Därför säger apostlen Paulus: „Vad har du, som du icke har undfått och om du har något, varav berömmar du dig då, såsom du icke skulle undfått det.“ De mångsidigt begåvade tyckas dock ej vara så utsatta för frestelse att förhäva sig, som de, vilka rikligen begåvats med något speciellt. De ha så lätt att ringaktande se ned på de allmänna medelmåttorna och det är också de, som komma dessa att känna sig av försynen förfördelade. Ty det är nu engång så för alla, att den som icke har naturanlagen för sig, om han

än strävar hur som helst, ändå icke kan nå annat än medelmåttighetens ståndpunkt. Därför har ordspråket rätt, som säger: „Har man huvud, nog får man hatt.“ Är det då rättvist, att gåvorna äro så ojämt fördelade? Vore det ej bättre, att alla hade det lika i detta avseendet? Jag tror för min del, att i sådant fall intet framåtskridande inom något område kommit till stånd, ty framåtskridandet är i alla avseenden frukterna av enskilda, kända eller okända personligheters rika begåvning, — Dessutom hava vi ingalunda rättighet att fatta begreppet begåvning uti den inskränkta bemärkelsen av blott huvudets egendom. Biblen tager begreppet i tvåfaldig bemärkelse, och framställer vartdera slaget värt att äga, nämligen en huvudets och hjärtats begåvning. Om den senare säger åter apostelen Paulus: „Sträven efter de yppersta gåvorna: tro, hopp och kärlek.“ Dessa tvenne slag av begåvning skilja sig väsentligen däruti, att den förra måste vara medfödd, kan däremot den senare förvärfvas genom bön. Vidare däruti att den förra följes i spåren av svåra frestelser, men den senare alltid medför lycka för den ägande

individens så väl som för omgivningen. Den som kanske önskat vara begåvad som den eller den kan bli stor, rik och till varaktig välsignelse, om han strävar efter hjärtats begåvning. Kanske skall man icke bli berömd, om det är beröm man frågar efter, så vinner man det ej på denna väg, men man vinner det ej annors heller. Vad man vinner är tro på sitt livs höga ändamål, hopp om kraft att fylla sin uppgift och kärlek som består, då det övriga försvinner.

Malla.

Svenska Estland.

Om läraren Alkander Heymans förölykande den 10 juni skriver en insändare närmare:

Den omkomne ägde tillsammans med sin bror en mindre skuta, som de just dagen före olykan fört ut på vattnet. Stället där skutan nu låg är mycket stenigt och hade de därför haft mycket dråttom med att få bort den i bättre hamn. Dagen då olyckan

En nykterhetspredikan.

Berättelse för Kustbon av Erik P—n.

Det blir svårt för Nils att taga sig hem med jullen i detta oväder! mumlade gamle Anders Österman, medan han gick fram till fönstret och drog undan gardinen samt blickade ut över det stormiga, upprörda havet. Till all olycka började det även snöga.

Det var dagarna före jul och sonen Nils, enda barnet, hade på morgonen med jullen rott in till den närliggande staden, för att göra en del uppköp till hälgan.

Han hade redan kunnat vara tillbaka. Men Anders Österman visste nog vad som höll sonen kvar därinne i staden! Efter vanligheten hade han väl tagit ett glas för mycket och därigenom fördröjt tiden i glada dryckeslag.

Anders Österman och sonen Nils voro såväl skickliga och dugliga fiskare som härdade och beprövade sjömän, vilka utstått mer än en hård dust med det skiftande, nyckfulla havet. De tillhörde båda den närliggande kuststationens räddningsmanskap, för vilket ena båtlag "skeppar Anders", som han kallades, var bas och ledare.

De ägde en liten stuga nära intill havet, i utkanten av Bleringsunds fiskläge, i b—a skärgården. Hustrun var död sedan några år tillbaka och fadern och sonen skötte själva hemmet och hushållet.

Nils, som ansågs vara fisklägets duktigaste fiskare, var en rask och hurtig ungersven.

Som han därtill hade ett ståtligt och manligt utseende, var det icke underligt, att mer än en av fisklägets blomstrande tärnor, som det sades, i hemlighet gick och suckade för honom. Det enda de hade emot honom var hans vilda, obändiga lynne, när han blev berusad, då han alltid ville ställa till bråk och slagsmål.

Folk tyckte synd om gamle Anders Österman, som var ordförande i byns nykterhetsförening. De visste hur fadern tigt och bönfallet, förmanat och bearbetat sonen och hur han fortfarande stod i med honom, för att få honom att bli nykter och avsäga sig bruket av rusdryckerna. Men ingenting

hjälpste. Sonen motstod faderns alla böner och ansträngningar.

Nils var annars i arbetet en god kamrat och en lydig och pliktrogen son mot sin gamle far. Men i ett fall var han ohjälplig... han kunde icke motstå begäret av rusdryckerna!

„Det är synd om Nils!“ sade man, som annars är så rask och duktig, att han skall vara en sådan slav under sprittbegäret och därmed draga skam och vanära över sin stackars far på gamla dagar.“

„Jag får allt ta storbåten och ge mig ut och möta honom“, återtog gamle Anders, då han såg hur ovädret tilltog och snögloppet blev allt tätare. „Han kan aldrig taga sig hem med jullen, i synnerhet icke i det tillstånd i vilket han säkerligen befinner sig.“ Han visste säkert, att Nils skulle bege sig på hemväg i afton, trots ovädret, enär han aldrig brukade taga kvarter i staden över natten.

„Om jag skyndar mig, kanske jag hinner in till staden med storbåten, innan han berger sig därifrån!“ mundade gamle Anders för sig själv.

Han tog beslutsamt på sig sjöstövlarna, oljerocken och sydvästen samt drog ett par långa fodrade skinnhandskar över armarna, till skydd mot vätan och kylan. När han var färdig, lämnade han raskt stugan, sedan han låst ytterdörren och lagt nyckeln på sin vanliga plats under farstubron. Han tog vägen nedåt sjön.

Det blev ett svårt arbete för honom att ensam föra ut den tunga storbåten, men det lyckades till sist. Så fattade hans härdade, beprövade sjömanshänder de långa, tunga årorna, och så satte han kurs på staden.

Det var under vanliga förhållanden och vid vackert och klart väder, endast halvan timmas rodd, men i dag skulle det säkert räcka flera timmar.

Det blev att kämpa sig fram tum för tum. Stormen tilltog alltmera och snöyran blev allt tätare. Väl var att han kände till sjön som sin egen lilla kammare därhemma. Men det hjälpte honom nu fåga, när han knappast kunde se en meter framför sig.

Sålunda kämpade han sig fram två långa

timmar, men ännu såg han icke en skynt av ljusen i staden. Och det började gå upp för Anders Österman att han aldrig skulle få se dem. Stormen hade säkerligen fört hans båt ur kursen. Som gammal sjöman visste han även, att en aldrig så van roddare, hur väl han än känner till kursen och farleden, i mörker, dimma eller snöglopp, är utsatt för samma fördömelse som en person, vilken gått vilse i en stor, tät skog. Liksom denne går runt i evigt kretslopp, så ror sjömannen därute med sin båt å det töckniga havet.

Anders Österman började ge tappt emot elementernas raseri.

Han hade aldrig varit ute i värre oväder! Dessutom var storbåten för tung att sköta för ensam person i denna storm.

Således skulle han, som räddat så många skeppsbrutna undan faror och död, nu själv finna sin grav härute i vågorna!

Han kände hur armarna, som förde de tunga årorna, började domnas och mattas. Men han var icke bara krappsligen utmatad. Det var även något annat, som kom inifrån. Han tänkte på sonen Nils. Skulle han nu få ge sitt liv under försöket att rädda sonens, rädda honom undan följderna för hans rusdrycksbegär. Kanske skulle han genom sin död bli ett medel till att sonen för alltid avstod från rusdryckerna? Han hoppades det.

Om så blev fallet skulle hans offer icke varit förgäves.

Han såg lugnt ut över de oreda, skummande vågorna, över detta hav, som han plöjt kors och tvärs sedan han var en liten pojke i världen.

Detta hav, ur vars djup han tagit sin näring, som givit honom hans bröd, skulle nu även bli hans grav! Det brusande, höllande havet kunde nu få vagga honom till jro. Han var beredd.

En större våg än de andra kom rullande från babords sida och slet åran ur hans vänstra hand. I samma ögonblick svängde båten helt om och fylldes till hälften med vatten. Med nästa våg som kom rullande, försvann Anders Österman i djupet.

(Forts.)

* * *

skedde hade Heyman tillsammans med sin far och bror arbetat på båten. Ej långt ifrån hade de märkt någonting, som låg och blänkte i vattnet. Nyfiken som han alltid var hade han tagit julen och rott till föremålet lyftat upp det i sin julle och börjat hala in någonting som varit föst vid det. Men med detsamma — exploderade föremålet och såg man endast en rökpelare höja sig emot skyarna. Fadern och brodern rodde genast till olycksstället, men funno endast några små träspillror flyta omkring på vattnet. Numera har den söndriga kroppen hittats och begravts. Hans sexåriga lilla son hade även stått på stranden, när han arbetade med minan, och sett sin pappa försvinna i röken. Även berättas, att han dagen när olyckan skedde hade sagt sig vara mycket orolig och bl. a. sagt, att nog skulle de få skyn-da föra båten i säkrare hamn, för det bleve nog storm. Men nu fick han aldrig se seglen hissas för att föra båten i bättre hamn. I stället fick han själv ingå i den hamn, där ingen fara mera finns.

A. Westerberg.

Reval.

Vid Estniska Museet i Reval kommer att inrättas en Estlandssvensk avdelning, d. v. s. en avdelning dit alla föremål, som angå den svenska befolkningen i Estland kunna samlas.

Museets föreståndare har nu, d. 23 juni, vänt sig till Svenska Odlingens Vänner med anhållan först och främst om bistånd i form av rekommendation till insamlaren herr Herman Hallist, som kommer att resa i våra socknar.

Då ovanstående är av stor kulturell betydelse för vår hembygd, har Svenska Odlingens Vänner styrelse uppmanat den svenska befolkningen att med förtroende och välvilja bemöta insamlaren, samt att ombudsmännen i bygderna må bevisa honom den hjälp som behovet påkallar.

Det är att hoppas att den svenska avdelningen vid Estniska Museet i Reval kommer att omfattas med intresse och att svenskarna själva delvis få taga hand om densamma.

Lokala meddelanden.

Regeringskris

Den 2 juli meddelade det socialdemokratiska partiet premiärministern, att partiet tillbakakallat sina representanter ur regeringen och att dessa på grund därav nedlagt sina mandat. Som en följd härav avgick hela ministären. Konstituantens talman Rei fick i uppdrag att träda i förbindelse med de olika partierna — även agrarförbundet och det kristliga partiet — och underhandla med dessa angående sammansättningen av en ny ministär. Agrarförbundet och det kristliga partiet avsåg sig i början kategoriskt, men senare har det kristl. part. på vissa villkor förklarat sig villigt vara med om bildandet av den nya regeringen. Den avgående premiärministern Tönnison fick i uppdrag att skapa ett nytt kabinett, men det lyckades icke för honom, ty en stor del t. o. m. av hans egna partimän sympatiserade icke mera med hans politik. Senare försökte arbetarpartiets representant Piip sin lycka och därefter herr Anderkopp ur samma parti, men allt utan resultat. Sedan dess har det varit många överlägg-

ningar och underhandlingar. Bl. a. har man också erbjudit K. Päts (agrarförb.) ledningen för den nya regeringen, men han har betackat sig. Nu i dagarna har arbetarpartiet ensamt förklarat sig villigt bilda ministären, finansministern Kukkk har fått åtaga sig uppdraget, men det har tills dato icke lyckats ännu, och vi äro allt fortfarande redan över två veckor egentligen utan regering.

Enligt Utriksministerns meddelande erhålla estländska medborgare för närvarande icke tillstånd, att resa till Ryssland. Resetillstånd kan utfärdas blott till personer som önska bliva ryska medborgare.

Resanden till Estland äga rättighet att medföra penningesummor icke överstigande 3000 mark. Om medlen äro i utländsk valuta, inväxlas de enligt följande kurs. 1 guld rubel—35 mark; 1 duma rubel—40 penni; 1 zar-rubel 1 mark; 1 kerenski rubel—5 penni; en sovjet (bolsjevik) rubel—5 penni.

Den nya post- och telegramtaxan.

Från 1. juli kommer posttariferna att höjas, som blir följande:

Lokala (inom staden) brev 1 mrk., inom landet 2 mrk. och till utriksort 2.50 p.

Postkort lokala och inom landet 1 mrk., till utlandet 2 mk. Brevkort med svar lokala och inom landet 2 mk. och till utlandet 4 mrk.

Rekommenderade brev lokala och inom landet 2 mk., till utriksort 2.20 p.

Telegram taxan:

För de lokala 1 mk. för ord och inom landet 2 mk.; den minsta avgiften för ett telegram är dock 10 mk. inom staden och 15 mk. inom landet.

Telegram till Sverige kosta 15 Mk. ordet och till Finland 7 Mk. 50 P. ordet.

Järnvägstaxa.

Reval—Hapsal.

Stationens namn.	Huru långt från Reval.	III kl.		II kl.	
		M.	P.	M.	P.
Nõmme	7,8	4	80	12	—
Pääsküla	11,1	7	20	18	—
Saue	18,6	11	40	28	50
Kegel (Keila)	26,8	16	20	40	50
Wasalem	37,6	22	80	57	—
Riisipere	51,3	31	20	78	—
Ellama	62,2	37	80	94	50
Kors (Risti)	72,1	43	80	109	50
Paliwere	82,4	49	80	124	50
Taibel (Taebila)	92,9	55	80	139	50
Hapsal	104,4	63	—	157	50

Reval—Baltischport.

Nõmme	7,8	4	80	12	—
Pääsküla	11,1	7	20	18	—
Saue	18,6	11	40	28	50
Kegel (Keila)	26,8	16	20	40	50
Kloga	35,7	21	60	54	—
Baltischport	47,5	28	80	72	—

Sverige och Finland.

Svenska Folkskolans Vänner 6-tte sång- och musikfest

firades i Helsingfors den 20—24 juni. Huvudprogrammet utfördes på midsommardagen, som kanhända var det svenska Finlands största dag. Över tjugutusen åhörare voro församlade och stämningen var hög och varm.

“En sådan uppmarsch av sångare och publik, en sådan hög, allvarlig, varm och bärande stämning, en svensk samlig i denna omfattning och intensitet har vårt svenska folk aldrig ännu fått fram”, skriver Svenska Tidningen. „För det svenska arbetet skall denna fest säkert biva av ofantlig betydelse. — Dr Mörne gav i sitt festtal en lyckad formulering av stämningens värde för ett folks och en nationalitet kamp. De tre tusen sångarne på estraden och de nära nog oöverskådliga, böljande åskådarmassorna bildade en mäktig och imponerande syn. Över allt detta sken midsommardagens sol, utanför gick havet i sin gladaste dans med vita kammar, vinden blåste ut flaggorna och de otaliga föreningsstandaren i en munter och färgrik lek, den svenska sången steg i mäktiga och stolta hymner i betagande folkvisor och svenska och fosterländska lyrstringsord och maningssånger, festtalarens ord blev till paroller för ett sjungande folk i kamp, — allt detta gör att dagen skall stå som en av svensksfolkets stoltaste och vackraste dagar.”

Det var i sanning en storlagen alltigenom svensk fosterländsk samling, som visar huru stor och stark svenskheten är i Finland.

Som representant för “Svenska Odlingens Vänner” och “Svenska Folkförbundet” var Folksekreteraren N. Blees närvarande.

Hr Blees framförde även till sång- och musikfesten en med starka applåder mottagen hälsning från det svenska Estland. I andragandet vidrördes svensksträvandena i Estland och uttalades förhoppningen om ett nära kulturellt samarbete med svenskarne i Finland.

Festen var utomordentligt väl lyckad.

Utlandet.

Regeringskrisen i Tyskland har nu avvecklats.

Ministären Fehrenbach färdigbildad.

Rikspresidenten har på förslag av rikskanslern Fehrenbach utnämnt följande ministrar:

Riksjustitieminister och rikskanslerns ställföreträdare: dr. Heinze; riksutrikesminister Simons; riksriksminister Koch; riksförsvärsminister Wirth; riksnäringsminister Hermes; rikspostminister Giesberts; rikstrafikminister Groener; riksvärnsminister Gessler; riksekonominister Scholz; riksskattminister von Raumer.

Förhandlingarna om besättandet av riksarbetsministerposten torde inom kort vara avslutade. Kabinettet håller i morgon sitt första sammanträde, och enligt seniorkonventets beslut skall det på måndagen föreställas för riksdagen.

Blodiga dagar i Albanien.

Man tar hämnd för mordet på Essad pascha.

Enligt uppgift från Belgrad råder i Albanien stark upphetsning på grund av mordet på Essad pascha, vilket av albanerna tillskrives italienska intriger. För att hämnas lär befolkningen i Terana i ursinne ha mördat omkring 300 italienska fångar. Man hyser livliga farhågor rörande de italienare, som finnas i Albanien.